

การวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย
ชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น



นางสาว แถมล สายะบุตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชามัธยมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535


ISBN 974-579-624-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

151

018175

A CONTENT ANALYSIS OF KNOWLEDGE OF ENVIRONMENT IN THAI TEXTBOOKS,
TAKSASAMPAN, AT THE LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL



Miss Narumon Sayabutra

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Secondary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-579-624-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏ
ในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

โดย

นางสาว นฤมล สายะบุตร

ภาควิชา

มัธยมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.สุจริต เพ็ชรชอบ



บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

ดร. สุจริต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ดร. นฤมล
..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นฤมลศรี วาสนสมลิกดิ์)

ดร. สุจริต
..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.สุจริต เพ็ชรชอบ)

ดร. สุวัฒน์
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ อุทัยรัตน์)

ดร. พรทิพย์
..... กรรมการ
(อาจารย์ พรทิพย์ ศิริสมบูรณ์เวช)

นฤมล สายบุตร : การวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (A CONTENT ANALYSIS OF KNOWLEDGE OF ENVIRONMENT IN THAI TEXTBOOKS, TAKSASAMPAN, AT THE LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL)

อ.ที่ปรึกษา : ศ.ดร.สุจริต เพียรชอบ, 532 หน้า. ISBN 974-579-624-7

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เพื่อนำเสนอโครงการสอดแทรกความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยศึกษาเนื้อเรื่อง 53 เรื่อง ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1-3 ผู้วิจัยได้สร้างแบบวิเคราะห์เนื้อหาความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมขึ้น และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาแก้ไข แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1-3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามแบบวิเคราะห์เนื้อหาความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมที่สร้างขึ้น

ผลการวิเคราะห์พบว่า ความรู้ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏมากที่สุด ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1-3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment) คิดเป็นร้อยละ 56.90 รองลงมาคือ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made Environment) คิดเป็นร้อยละ 43.10 และปรากฏมากที่สุด ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3 รองลงมาคือ หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 และหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 2 ตามลำดับ

จากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้เสนอโครงการสอดแทรกความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งประกอบด้วยโครงการย่อย 8 โครงการ ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นด้วยกับโครงการเหล่านั้น พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขโครงการตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชามัธยมศึกษา.....
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย.....
ปีการศึกษา2534.....

ลายมือชื่อนิสิตหม่อมหลวง.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C243973 : MAJOR TEACHING THAI

KEY WORD : CONTENT ANALYSIS/KNOWLEDGE OF ENVIRONMENT/THAI TEXTBOOKS/SECONDARY EDUCATION

NARUMON SAYABUTRA : A CONTENT ANALYSIS OF KNOWLEDGE OF ENVIRONMENT IN THAI TEXTBOOKS, TAKSASAMPAN, AT THE LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL. THESIS ADVISOR : PROF.DR.SUCHARIT PIENCHOB, Ed.D., 532 PP. ISBN 974-579-624-7

The purposes of this study were :

1. To analyze the content of knowledge of environment in Thai textbooks, Taksasampan at the lower secondary education level.
2. To propose the programs of insinuating knowledge of environment in Thai language instruction at the lower secondary education level.

The researcher studied fifty-three topics of work appeared in Thai textbooks, Taksasampan series 1-3. The researcher then constructed the analytical items. These items were appraised by 5 jury of experts. The researcher then analyzed the content of knowledge of environment in Thai textbooks, Taksasampan, series 1-3 at the lower secondary education level using the analytical items as criteria.

The results of this study showed that knowledge of environment appeared the most in Thai textbooks, Taksasampan series 1-3 at the lower secondary education level was natural environment, at the percentage of 56.90, the next one was man-made environment, at the percentage of 43.10 and the knowledge of environment appeared the most in Thai textbook, Taksasampan series 3, the next ones were Thai textbook, Taksasampan series 1 and Thai textbook, Taksasampan series 2 respectively.

Based on this content analysis, the researcher proposed the program of insinuating knowledge of environment in Thai language instruction at the lower secondary education level, consisted of 8 sub-programs They were approved by jury of experts with some suggestions and the researcher used in modifying the program accordingly.

ภาควิชา มัธยมศึกษา
สาขาวิชา การสอนภาษาไทย
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ นฤมล สายมบุตร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ



วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ศาสตราจารย์ ดร.สุจริต เฝียรชอบ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ตลอดจนถึงติดตามความคืบหน้าของงานวิจัย ด้วยความเอาใจใส่ นอกจากนี้ รองศาสตราจารย์ สายใจ อินทร์พรรษ์ ยังกรุณาให้คำแนะนำและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา อุทัยรัตน์ และอาจารย์ พรทิพย์ ศิริสมบูรณ์เวช คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ และให้กำลังใจด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สมถวิล วิเศษสมบัติ อาจารย์ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน อาจารย์ประจวบ ชารสิริสกุล อาจารย์ทรี เฝียรชอบ และอาจารย์นิตยา พึ่งทอง ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขแบบวิเคราะห้เนื้อหา และโครงการสอดแทรกความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้เป็นที่รักเคารพยิ่ง ซึ่งให้กำลังใจเสมอมา จนสำเร็จการศึกษา ขอขอบคุณ พี่ น้อง ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ และโดยเฉพาะ อาจารย์ดารณี ปัญญาใจ ผู้ให้ความเอื้ออาทร และปรารภนาดี ต่อผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

นฤมล สายะบุตร

สารบัญ



	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ข้อตกลงเบื้องต้น	7
ความจำกัดของการวิจัย	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความหมายของคำว่าสิ่งแวดลอม	10
ประเภทของสิ่งแวดลอม	12
สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดลอม	15
ปัญหาสิ่งแวดลอม	17
แนวทางในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดลอม	27
สิ่งแวดลอมกับการศึกษา	30
ความรู้เรื่องสิ่งแวดลอมในการเรียนการสอนภาษาไทย	39
การสอดแทรกความรู้เรื่องสิ่งแวดลอมในการเรียนการสอนภาษาไทย ..	48
การวิเคราะห์เนื้อหา	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
3 วิธีดำเนินการวิจัย	75
การศึกษาค้นคว้าข้อมูล	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	76
หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์	79
การเก็บรวบรวมข้อมูล	80
การวิเคราะห์ข้อมูล	80
นำเสนอโครงการ	81
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	333
สรุปผลการวิจัย	333
อภิปรายผล	339
ข้อเสนอแนะ	344
รายการอ้างอิง	346
ภาคผนวก	356
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	357
ภาคผนวก ข. แบบวิเคราะห์เนื้อหาความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม	359
ภาคผนวก ค. ตารางวิเคราะห์เนื้อหาความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม	362
ภาคผนวก ง. โครงการสอดแทรกความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมในการเรียน การสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่างก่อนการแก้ไข)	395
ประวัติผู้เขียน	522

สารบัญตาราง



ตารางที่

หน้า

1	แสดงความถี่ และจำนวนร้อยละของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมประเภท สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment) ที่ปรากฏ ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1	122
2	แสดงความถี่ และจำนวนร้อยละของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมประเภท สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made Environment) ที่ปรากฏ ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1	124
3	แสดงความถี่ และจำนวนร้อยละของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมประเภท สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment) ที่ปรากฏ ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 2	166
4	แสดงความถี่ และจำนวนร้อยละของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมประเภท สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made Environment) ที่ปรากฏ ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 2	169
5	แสดงความถี่ และจำนวนร้อยละของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมประเภท สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment) ที่ปรากฏ ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3	226
6	แสดงความถี่ และจำนวนร้อยละของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมประเภท สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made Environment) ที่ปรากฏ ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3	228

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
7	แสดงความถี่ และจำนวนร้อยละของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมประเภท สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment) ที่ปรากฏ ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1-3	230
8	แสดงความถี่ และจำนวนร้อยละของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมประเภท สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made Environment) ที่ปรากฏ ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1-3	234
9	สรุปรวมความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1-3	238
10	แสดงค่าร้อยละของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อโครงการสอดแทรก ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น	240

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย